

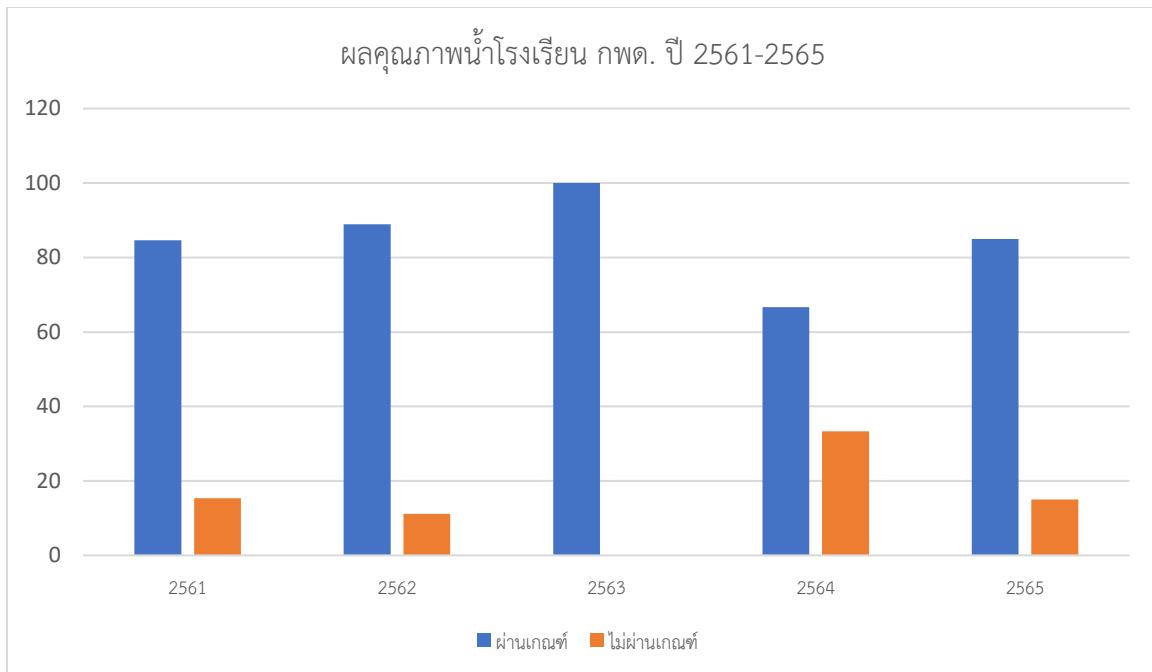
โรงเรียน กพด. ต้นแบบ ด้านการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค

ข้อ 1.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ของตัวชี้วัดและความรู้ที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์

สถานการณ์คุณภาพน้ำบริโภคของพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากการเก็บข้อมูลโดยสถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมือง ในปี 2565 ผลการสำรวจคุณภาพน้ำบริโภคและอุปโภคในโรงเรียนพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามพระราชดำริฯ (กพด.) จำนวน 20 ตัวอย่าง จาก 10 โรงเรียน พบว่าผ่านเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 85 โดยพารามิเตอร์ที่ไม่ผ่านเกณฑ์คือโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากการขาดการดูแลรักษาคุณภาพน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการล้างไส้กรองตามรอบระยะเวลา หรือการล้างตุ๊กน้ำ ถึงสำรองน้ำ เป็นต้น และมีผลการดำเนินงานย้อนหลัง 5 ปี โดยจำนวนตัวอย่างขึ้นกับจำนวนตัวอย่างที่กรมอนามัยสนับสนุนในแต่ละปี ดังแสดงในตารางและกราฟด้านล่าง

ผลการดำเนินงานย้อนหลัง ปี 2561-2565

ปี พ.ศ.	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละจำนวนตัวอย่างที่ผ่านเกณฑ์	ร้อยละจำนวนตัวอย่างที่ไม่ผ่านเกณฑ์
2561	26 ตัวอย่าง (16 โรงเรียน)	84.62 (22 ตัวอย่าง)	15.38 (4 ตัวอย่าง) * ไม่ผ่านด้านโคลิฟอร์มและฟิคัลแบคทีเรีย
2562	9 ตัวอย่าง (16 โรงเรียน)	88.89 (8 ตัวอย่าง)	ร้อยละ 11.11 (1 ตัวอย่าง) *ไม่ผ่านโคลิฟอร์มแบคทีเรีย
2563	10 ตัวอย่าง	100 (10 ตัวอย่าง)	-
2564	18 ตัวอย่าง	66.67 (12 ตัวอย่าง)	33.33 (6 ตัวอย่าง) * ไม่ผ่านด้านโคลิฟอร์มแบคทีเรีย
2565	20 ตัวอย่าง (10 โรงเรียน)	ร้อยละ 85 (17 ตัวอย่าง)	ร้อยละ 15 (3 ตัวอย่าง) *ไม่ผ่านโคลิฟอร์มแบคทีเรีย



จากข้อมูลจะพบว่าแม้ว่าโรงเรียนพื้นที่กรุงเทพมหานครจะมีคุณภาพน้ำบริโภคที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานค่อนข้างสูง แต่ก็ยังมีส่วนที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และเมื่อเปรียบเทียบแต่ละปีที่ผ่านมาจะพบว่าแนวโน้มของคุณภาพน้ำยังไม่คงที่ ซึ่งการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำและการดูแลระบบน้ำอุปโภคบริโภคในโรงเรียน กพด. อย่างต่อเนื่องยังเป็นสิ่งจำเป็น จากสถานการณ์ข้างต้น จึงได้มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพน้ำในโรงเรียนพื้นที่โครงการพระราชดำริและโครงการเฉลิมพระเกียรติเพื่อให้นักเรียนและประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีน้ำบริโภคที่สะอาด ปลอดภัย ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

สำหรับรายละเอียดผลการดำเนินงานโครงการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2565 นั้น สถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมือง ดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคในโรงเรียนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันการ (กพด.) ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยขอความร่วมมือโรงเรียนเฝ้าระวังคุณภาพน้ำอุปโภคบริโภค เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนได้บริโภคน้ำที่สะอาดและปลอดภัย โดยวิเคราะห์คุณภาพน้ำ 20 พารามิเตอร์ ตามเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ ซึ่งได้มีการเฝ้าระวังน้ำบริโภคจากตู้กดน้ำ/ตู้ทำน้ำเย็นที่ผ่านเครื่องกรองและน้ำที่ไม่ผ่านกรอง จาก 10 โรงเรียน รวม 20 ตัวอย่าง ได้แก่

1. โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม
2. โรงเรียนวัดนาคปรก
3. โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล
4. โรงเรียนสุเหร่าลำแขก
5. โรงเรียนคลองหนองใหญ่
6. โรงเรียนวัดอินทราวาส
7. โรงเรียนศิริวังวิทยาการ
8. โรงเรียนวัดสังข์กระจาย
9. โรงเรียนวัดบึงทองหลาง
10. โรงเรียนวิสุทธิศ

พบว่าผ่านเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ร้อยละ 85 (17 ตัวอย่าง) ซึ่งไม่ผ่าน coliform bacteria ร้อยละ 15 (3 ตัวอย่าง)

และนอกจากนั้นสถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมืองได้สุ่มเฝ้าระวังคุณภาพจากตักน้ำ/ตู้ทำน้ำเย็นที่ผ่านเครื่องกรอง และน้ำที่ไม่ผ่านกรอง ด้วยชุดทดสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรียภาคสนาม (อ.11) ในโรงเรียน 18 แห่ง (36 ตัวอย่าง) ผลคือพบเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียเพียง 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.77 ซึ่งได้ให้คำแนะนำในการดำเนินการแก้ไข แก่โรงเรียนต่อไป

ภาพกิจกรรมดำเนินงาน



1.2 ผลการวิเคราะห์ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อขับเคลื่อนตัวชี้วัด

○ ความพึงพอใจ/ความต้องการ/ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการ

กลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพน้ำอุปโภคบริโภคในโรงเรียน กวด. ประกอบด้วย โรงเรียนกวด. ในสังกัดสำนักงานการศึกษาและสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานอนามัยและการประปานครหลวง

เป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลที่เก็บจากแบบสำรวจ โดยมีโรงเรียนตอบมาทั้งหมด 18 แห่ง และบางข้อคำถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยเป็นข้อมูลการดูแลและการจัดการที่เกี่ยวข้องกับระบบน้ำในโรงเรียน กวด. และข้อมูลความต้องการและข้อเสนอแนะต่างๆจากโรงเรียน ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้ 1.) แหล่งน้ำดิบหลักที่นำมาใช้ผลิตน้ำดื่มของนักเรียน พบว่าทุกแห่งใช้น้ำประปาจากการประปานครหลวง 2.) ลักษณะของถังสำรองน้ำดิบ มีโรงเรียนที่ใช้ถังสแตนเลส 9 แห่ง ถังไฟเบอร์กลาส 7 แห่ง และถังซีเมนต์ 2 แห่ง 3.) การล้างทำความสะอาดเครื่องกรองพบว่าส่วนใหญ่มีการทำความสะอาด 6 เดือน/ครั้ง มีจำนวน 10 แห่ง ทำความสะอาด 3 เดือน/ครั้ง มีจำนวน 5 แห่ง ทำความสะอาดเดือนละ 1 ครั้ง มีจำนวน 2 แห่งและปีละ 1 ครั้ง มีจำนวน 1 แห่ง 4.) การเปลี่ยนไส้กรองเครื่องกรอง พบว่ามีการเปลี่ยนไส้กรอง 6 เดือน/ครั้ง จำนวน 8 แห่ง เปลี่ยนไส้กรองปีละ 1 ครั้ง มีจำนวน 6 แห่ง และเทอมละ 1 ครั้ง มีจำนวน 4 แห่ง 5.) การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ พบว่ามีการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ 9 แห่ง มีการตรวจโดยชุดทดสอบภาคสนาม 3 แห่ง มีเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจ 2 แห่ง และไม่เคยเฝ้าระวัง 4 แห่ง 6.) ลักษณะการจัดให้บริการน้ำดื่ม ส่วนใหญ่เป็นแบบตู้ทำน้ำเย็นแบบสแตนเลส จำนวน 13 แห่ง ตู้ทำน้ำเย็นแบบถัง 20 ลิตร มีจำนวน 3 แห่ง कुลเลอร์น้ำ/ถังพลาสติกสีขาว จำนวน 2 แห่ง และเครื่องกรองน้ำ จำนวน 4 แห่ง 7.) สภาพของบริเวณจุดให้บริการน้ำดื่ม ก๊อกน้ำสูงจากพื้นน้อยกว่า 60 เซนติเมตร มีจำนวน 11 แห่ง มีคราบสกปรก ผุ่นเกาะจับ 1 แห่ง ส่วนโรงเรียนที่เหลืตอบมาว่า สะอาด ไม่พบปัญหาในจุดให้บริการน้ำดื่ม อยู่ในสภาพปกติใช้งานได้ดี 8.) แก้วน้ำดื่มและการล้างแก้วน้ำ ทุกโรงเรียนเป็นการใช้แก้วน้ำส่วนตัว และมีการล้างทุกวัน

โรงเรียนมีความต้องการ/ความคาดหวัง ใหหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของกรุงเทพมหานครมีการสนับสนุนงบประมาณ ในการดูแลคุณภาพของเครื่องกรองน้ำดื่ม

ในด้านความพึงพอใจของโรงเรียนที่ เข้าร่วมโครงการต้นแบบ ด้านการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 80 มากที่สุด ร้อยละ 20 ซึ่งทำให้โรงเรียนได้รับผลประโยชน์ในด้านการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ และได้รับการตรวจน้ำทางห้องปฏิบัติการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

สำหรับข้อเสนอแนะที่โรงเรียนต้องการ ได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม คือ ต้องการให้มีการจัดอบรมผู้ดูแลคุณภาพน้ำซึ่งโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย

สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ ได้แก่ สำนักงานการศึกษา สำนักงานอนามัยและการประปาฯนครหลวง ข้อมูลข้อเสนอแนะและความต้องการ รวมถึงจุดอ่อนในงานพัฒนาคุณภาพน้ำ คือ สำนักงานการศึกษาไม่มีตัวชี้วัดเรื่องน้ำในแผนกวด. เครื่องกรองน้ำที่โรงเรียนได้รับบริจาคไม่ได้ลงระบบในทะเบียนครุภัณฑ์ ทำให้ของบประมาณในการดูแลบำรุงไม่ได้ ต้องหางบประมาณจากหน่วยงานภายนอก/ผู้สนับสนุนเข้ามาดูแล ซึ่งต้องการการสนับสนุนด้านงบประมาณในการเปลี่ยน ซ่อม บำรุงไส้กรองในโรงเรียนแต่ละเทอม และหากเป็นเครื่อง

กรองที่ของประมาณได้ โรงเรียนต้องของประมาณจากสำนักงานเขตในการเปลี่ยนไส้กรองซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินงาน ส่วนสำนักอนามัยได้มีการขอความร่วมมือสำนักงานเขตในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในโรงเรียนด้วยชุดทดสอบภาคสนาม อ.11 โดยข้อมูลของผลการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำที่ได้ไม่ครบถ้วน เนื่องจากเป็นการขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตซึ่งผลและโรงเรียนที่ถูกเลือกในการเก็บเฝ้าระวังจะขึ้นอยู่กับภาระงานของสำนักงานเขตเอง และสำหรับการประปานครหลวง มีข้อมูลการติดต่อยังไม่ครบทุกโรงเรียนของกพด. ซึ่งต้องการการสนับสนุนด้านข้อมูลการติดต่อจากสำนักการศึกษาและสถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมือง

รายการข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ที่นำมาใช้ในการ ดำเนินงานตัวชี้วัด

ความรู้ที่นำมาใช้ประกอบการเฝ้าระวังน้ำและการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำได้จากคลิปวิดีโอการบำรุงรักษาเครื่องกรองน้ำ ตู้กดน้ำดื่ม และถังสำรองน้ำดื่ม คู่มือการเก็บตรวจเฝ้าระวังการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียด้วยชุดทดสอบ อ 11 และคู่มือการสุ่มเก็บ การบรรจุและการเก็บรักษาสภาพตัวอย่างน้ำบริโภคน้ำเพื่อการตรวจวิเคราะห์ และทดสอบในห้องปฏิบัติการ เป็นต้น